

ה' כסיו ה' פרשת אפרת ה' ה' ניסן המשע"א ה' ג' ליון 215 ה' שנה ה' ה'

אסותא דלישנא

"סגרו ופסחו" – רק לאחר שסוגרים את הפה מלדבר לשון הרע ורכילות אזי נתקנים חטאי הלשון, והפה סח ומאיר באורו של סיפור יציאת מצרים

נאמר אלא "ועבדום ועינו אותם" אך לא נגזרה עליהם עבודת פרך, ומדוע נענשו בכך. וכתב ה"ט"ז (עה"ת, שמות ט) שלכך נתכוון רש"י שכתב "מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך", כי בגזירת בין הבתרים לא נזכרו אלא עבודה ועינוי ולא עבודת פרך קשה מאין כמותה. אמנם כשראה משה כי יש בישראל לשון הרע ורכילות תלה את קושי השעבוד בעוון זה. [ויש להוסיף את פירושו של המשך חכמה (שמות ב, טו) על הפסוק הנ"ל "ויירא משה ויאמר **אכן נודע הדבר**", שלאחריו נאמר "וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרוג את משה". כלומר שפרעה שמע את דברי משה רבינו ש"אכן נודע הדבר" שסיבת השעבוד היא בעוון לשון הרע ורכילות שמספרים ומלשינים על ישראל לפרעה ועבדיו, ועל כך קצף פרעה בשומעו שלדעת משה אסור לספר ולגלות לפרעה את מסתוריהן של ישראל].

כיון שבמצרים פגמו בחטאי הלשון נצרכו לתיקון כדוגמת טהרת המצורע

ונמצא שעיקר קושי השעבוד היה בעוון לשון הרע ורכילות. ודבר זה מסביר היטב את העובדה שיש כמה ענינים שבהם דומה קרבן הפסח שהקריבו במצרים לקרבנות המצורע. וכמו שנאמר (שמות יב, כב) "ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף", שנצטוו על לקיחת אזוב וטבילה בדם ממש כמו בטהרת המצורע. וזהו הביאור בדברי האבן עזרא והרמב"ן- "**הנה המצורע והבית המנוגע וטומאת המת הם כדמות פסח מצרים**".

וכן הוכיח המשך חכמה (שמות יב, כב) מדברי התרגום יונתן "ותטמשון בדמא דבמן פחרא", כלומר שיתנו את הדם בכלי חרס ובו יטבלו את האזוב. והיינו משום שטהרת ישראל ובתיהם באותה שעה היתה כטהרת המצורע וצרעת הבית שאף בה טובלים בכלי חרס [כמבואר בפס' נ].

וטעם הדבר הוא כי כיון שפגמו בחטאי הלשון לכך נצרכו לתיקון כדוגמת טהרת המצורע, ובזה זכו לטהרת הפה והלשון.

"פרעה" – "פה רע", להורות שהדיבור היה בגלות

ונראה להעמיק ברובד הפנימי של הקשר בין פסח למצורע בהקדם דברי הזוה"ק (פר' וארא) שעיקר הגאולה הרוחנית ממצרים

בשנה מעוברת כשנה זו נקראת פרשת מצורע לפני חג הפסח. והטור (או"ח סי' תכח) נתן בזה סימן- "**סגרו ופסחו**". כי "סגרו" הוא לשון מצורע מוסגר [ראה משני"ב שם סק"י], ולאחר שקוראים את פרשת "סגרו", הלא היא פרשת מצורע, אזי "פסחו", עשו את הפסח כהלכתו. והיינו בשנה מעוברת וכמבואר.

והמעייין בדברי הקדמונים ימצא שיש קשר וחיבור בין ענין המצורע והצרעת לבין הפסח ובפרט קרבן הפסח שהקריבו אבותינו במצרים. וכפי שכתב האבן עזרא בתחילת הפרשה (פ"י"ד פס' ד) "**הנה המצורע והבית המנוגע וטומאת המת הם כדמות פסח מצרים**", וכן כתב הרמב"ן. ומלבד זאת מצינו שאחד מהאותות שהראה הקב"ה למשה לפני יציאת מצרים היה על ידי צרעת, וכמו שנאמר (שמות ט, ו) "ויבא ידו בחיקו ויִוצֵאָה והנה ידו מצורעת כשלג". ויש לכל משכיל להתבונן בעומק הקשר שבין תורת המצורע לבין הפסח.

פרעה כעס על משה שתלה את סיבת גלותם של ישראל בלשון הרע

ונראה לבאר בפשטות כי כשם שעיקר ענין הצרעת הוא בעוון לשון הרע ורכילות, כך שעבוד מצרים היה בעוון זה. וכפי שנאמר (שמות ב, יד) "ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר", ופירש רש"י על פי המדרש "ויירא משה- דאג על שראה בישראל רשעים דלטורין, אמר מעתה שמא אינם ראויין להגאל. אכן נודע הדבר- נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך". וכן דרשו בתנחומא (שמות אות י') "ויאמר אכן נודע הדבר- אמר להם משה, יש ביניכם לשון הרע והיאך אתם ראויין לגאולה".

וכתב הכלי יקר (שם) "אכן נודע הדבר- חטא הדיבור אשר בעבורו ישראל שרויים בצרה יותר מכל האומות, כי חטא לשון הרע מגדיל עוונות כנגד עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים". וביערות דבש (ח"ב דרוש טו) כתב "במצרים היה עיקר השעבוד על שהיה בהם דלטורין, כמאמר משה אכן נודע הדבר".

והקשה בשפתי חכמים מדוע היה משה תמה בטעם הדבר שנשתעבדו ישראל במצרים והרי כך נגזר בברית בין הבתרים "ועבדום ועינו אותם". ותירץ, שבעיני משה היה קשה שהרי לא

היתה גאולת הדיבור [וכנרמו בשמו של פרעה- "פה רע", שדיבור הפה היה בגלות]. וכן מובא בשם האר"י ז"ל ש"פסח" הוא נוטריקון "פה סח", כי על ידי מצות "והגדת לבנד" וסיפור יציאת מצרים נתקן עוון לשון הרע. והיינו כי כאמור לעיל הגלות היתה בעוון לשון הרע, ואין זוכים לגאולה אלא בתיקון חטאי הלשון [ולכן הגאולה היתה בחודש ניסן שהוא בגימטריא "פה פה", לרמז על תיקון חטאי הפה בחודש זה].

ולפי זה יוטעם כמין חומר הסימן "סגרו ופסחו" שכתב הטור בענין הקדמת פרשת מצורע לחג הפסח בשנה מעוברת. כי באמת רק לאחר שסוגרים את הפה מלדבר לשון הרע אזי נתקנים חטאי הלשון והפה סח ומאיר באורו של סיפור יציאת מצרים.

הכהן היה טודיע למצורע שללא לימוד תורה לא יתרפא

והנה ידוע שישראל זכו לצאת ממצרים רק בתנאי שיקבלו את התורה, וכפי שאמר הקב"ה למשה (שמות ג, יב) "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה", ופירש רש"י שמשה שרבינו שאל את הקב"ה באיזו זכות יצאו ישראל ממצרים, והשיב לו השי"ת "דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים".

ויש לבאר שנצרכו לזה משום שלחטא הלשון שבעבורו עבדו בפרך אין תקנה אחרת מלבד ידי התורה הקד'. וכפי שלמדנו מענינו של המצורע שאין לו רפואה ללא עסק התורה. וכמו שכתב תלמיד האר"י ז"ל בספר שפתי כהן בפרשתנו (ויקרא יד, א) "המצורע ודאי לא באה לו רפואה אלא מחמת חשקו ועסקו בתורה, כמו שאמר בפרשת זאת תורת נגע הצרעת, שעל ידי התורה באה לו הרפואה, כי אף על פי שהוא טמא חייב בתלמוד תורה, כי התורה היא מטהרת ואינה מקבלת טומאה, וכן כתב הרמב"ם (פ"י מטהרת מצורע ה"יו) "ועל שפם יעטה" שיהיו שפתינו דבוקות, אבל קורא ושונה ודורש. לזה אמר "זאת תהיה תורת המצורע", כשיראו כהן קדוש טורח ויוצא חוץ לשלוש מחנות היו יודעים שנתרפא, ובמה בתורה, לפי שכשהיה הכהן מסגירו היה מלמדו דרכי התשובה והיה מזהירו בעסק התורה שממנה תבוא לו הרפואה שנאמר (משלי ד, כב) ולכל בשרו מרפא, לזה אמר זאת תורת המצורע, להודיע שעל ידי עסק התורה נתרפא".

ונמצא שהפסוק "זאת תורת המצורע" מורה שרפואת המצורע לא תיתכן ללא לימוד התורה. והכהן היה מודיע ומלמד זאת למצורע, וכל ימי הסגרו היה עוסק בתורה כדי לתקן את חטאי הלשון. וכן הוא בתנחומא (פ"י מצורע אות ב) "זאת תהיה תורת

המצורע, זהו שאמר הכתוב "מות וחיים ביד לשון" (משלי יח), הכל תלוי בלשון, עסק בתורה בלשונו זכה לחיים שהתורה עץ חיים שנאמר (שם א) עץ חיים היא למחזיקים בה, והוא רפואתו של לשון הרע שנאמר (שם טו) מרפא לשון עץ חיים".

וכן הוא בתרגום יונתן (משלי טו, ד) על הפסוק הנ"ל "מרפא לשון עץ חיים- אסיותא דלישנא אילנא דחיי הוא", וכן פירש שם הגר"א "מי שחטא בלשון הרע או רכילות הרפואה לו היא בעץ חיים, שידבר תמיד בתורה".

ולכן, כדי להטהר מחטאי הלשון שהיו סיבת הגלות קיבלו עליהם ישראל לקבל את התורה בהר סיני, וזכות התורה שהיא מרפא הלשון עמדה להם להיגאל.

ויש להטעים שזהו "פה סח", כי "סח" בגימטריא "חיים". ופה שמדבר לשון הרע אינו "פה סח" שהרי "מות וחיים ביד הלשון" ולשון הרע היא כמיתה ואבדון לאדם. ורק מי שנוצר פיו ולשונו זוכה לבחינה זו של "פה סח - פה חיים". וזו הבחינה שלה מייחלים אנו בחג הפסח בכל שנה ושנה. אך אין זוכה לה אלא מי שנותן אל ליבו לתקן את חטאי הלשון ולבער ולכלות דיבורים אסורים ולשון הרע ורכילות מפיו.

מי הבעלים על הפה ?

ורבינו יוסף חיים זצ"ל בספר בן יהודע (עירובין נד, א) פירש מאמר חז"ל "חש בגרונו יעסוק בתורה", דהיינו שאותו אדם נכשל בעוון הדיבור היוצא מן הגרון בלשון הרע ורכילות, ותקנתו היא על ידי שיעסוק בתורה, כי מרפא חיים היא.

ונחתום בדבריו הנפלאים של רבי אלימלך מליז'נסק בספר נועם אלימלך (פ"י בחוקות), כי לכאורה כמו שאומרים "תורה שבכתב" היו צריכים לומר "תורה שבפה", ומהו שאומרים "תורה שבעל פה"? אלא שהורונו בזה שאי אפשר להשיג ולהבין בתורה שבעל פה אלא למי שהוא "בְּעַל פֶּה" כלומר שהוא בעלים ואדון על פיו ושולט בו שלא לדבר דברים אסורים ולשון הרע ורכילות, ואינו מדבר אלא דברי תורה.

וכבר כתב השפת אמת (שבת הגדול תרמ"ב) שימים אלו הם שעת כושר גדולה לטהר הנפשות, כאשר כל בני ישראל עסוקים בהגעלה ובטהרת הכלים, ומנהג בני ישראל תורה, ומתעורר כח טהרה מלמעלה. ואף אנו נאמר כי בימים אלו שלפני הפסח שאנו עוסקים בנקיון בתינו ניתן אל ליבנו לתקן את בתי הנפש ובפרט לטהרם ולזככם מלשון הרע ורכילות, ובזכות זאת נזכה לבחינת "פה סח- פה חיים".

העלון מוקדש להצלחת ר' יהודה דגה הי"ו. ויצחק ודייזי רבקה קקון וילדיהם הי"ו.
ולרפואת ברוך בן אליס, ואסנת מזלי בת בלה קלייר.

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ אהרן בן יחיאל מעברי ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'וליש ז"ל למשפחת דגמי ♦ הרב עובדיה בן יעקב ז"ל ♦ שלמה בן מרים ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ יצחק בן טאום סלמי ז"ל ♦ מרת סרח (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ מרת צביה בת סרח ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאו'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ מרת וואסינה בת סולטנה ע"ה ♦ ת.נ.צ.ב.ה

קורא נכבד!

עלון זה מופץ בעותקים רבים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות בהפצת תורה לאלפי קוראים מידי שבת, ולהקדיש את העלון למשך חודש או שנה או באופן חד פעמי לברכה להצלחה ולרפואה או להבדיל לע"נ נא פנה לפרטים בטל' הנ"ל

שיעורי הרב המחבר שליט"א בעיר רחובות: בימים א' עד ה' שיעור בגמרא הלכה ומוסר ככולל "שערים המצויינים" (רח' הרוא"ה 17) בין השעות 10:30 - 11:30, וכן 15:30 - 16:30. ובמרכז הרחובי "דרכי אמונה" רח' ויג' 2 (מעל 'ברכת השם') ביום רביעי בין השעות 20:00 - 21:15 שיעור במסכת ברכות וכן מוסר ודרוש. וביום חמישי באותם שעות שיעור ב'אור החיים' הקד' על הפרשה (תפילת ערבית לאחר השיעורים). טל' לתיאום דרשות ושיעורים- 050-4191861